

NAGY KOPPÁNY ZSOLT
Színésznő a feleségem

feleségeimnek

Első – azt hittem, nincs rosszabb: „Színésznő a feleségem, babiloni szajha, / egyszer úgyis rajtakapom, ’jába nem akarja”, dúdolgatám, midőn konyhánk felé haladni kellett. Haladni kellett konyhánk felé, mert feleségem, aki színésznő, pohár vizet kért, repülőszóval. (Külön a kettőt, persze.)

Nem volt pedig erre más oka, mint csupán ez: megkértem, olvasná föl nékem szépen ezt a kis mondatot: „az ég nem a csillagoknál kezdődik, hanem a fűszálak hegyénél”.

Van ugyanis ez a rossz szokásom: midőn önagysága bezár, és nekem írnom kell, bizony csak egyféleképpen állhatok bosszút – ha öneki kell fölolvassnia a mondataimat. Minden nap csak egyet választok, olyat, amitől kileli a hideg; kivételt ez alól csupán a hétvége képez, amikor efféle csillagos, fűszálas mondatokkal kedveskedek néki. (Tegnap a repülőszó sem vala elég, lévén a felolvasandó szöveg ez: „A császár egy öszvérhajcsár fia volt: szelleme tompa, agya korlátolt, lelkén göcsörtök feszültek, pattantak ki, és folytatták széjjel bűzös levöket.”) (Úgy olvasta, olyan hangsúllyal, hogy azt hiszem, elbeszélésbe kívánkozik inkább, nem pedig regénybe. Nagy érdeme ez feleségemnek, aki színésznő: mármint hogy a hangjával képes megmutatni, beszélybe vagy románba kell-é beleírni egyik-másik mondatot.)

Bevallom, nem igazán sieték, mert tudván tudtam, hogy csak játszik a drága: persze, az Isten is erre teremtette. Különös szövetség ez a miénk: ő elhatározza, hogy nagy író farag belőlem, én pedig engedelmességek tartozom néki. Semmi nem drága, hogy ezt elérje: képes rá, hogy megvonja tőlem a testét, képes rá, hogy magával vigye dolgozószobám kulcsát, képes rá, hogy finomat főzzön, vagy éppen ne főzzön semmit – csak dolgozzam. Úgy állítja be, mintha mindent értem tenne, de csupán a saját hiúságát akarja legyezgetni: így remél bevonulódni a literatura történetébe.

Az itt közölt próza a Magyar Írószövetség Magyar Széppróza Napja alkalmából megrendezett gálaestjének novellairó versenyén készült a Petőfi Irodalmi Múzeumban, 2018. február 18-án, és első helyezést kapott.

Pedig hát én másképp képzelem a művészetet. Én írni akkor szeretek, mikor kedvem támad rá, vagy mikor iszom; vagy mikor iszom, és ezért kedvem támad rá. Én szeretek sokat lustálkodni, mint kelet királyai, én szeretnék szeretőt tartani, mint kelet királyai, szintén. Gyűlölöm ezt a rettenetes fogságot, ezt a szó szerint vett íráskényszert: most is alig bírom már. No, de mindjárt kilépek én az ablakon, és elmegyek lányok után! Ha fizet az ember, legalább hallgatnak, és nem akarnak mindenáron a feleségem lenni.

Színésznő a feleségem, majd megoldja egymaga a vízivást.

*

Második – de persze kiderült, hogy van rosszabb: „Színésznő a feleségem, ifjúasszony, s alig / tiltakozik, midőn – gyakran! – rámászkok hajnalig”, dúdolgatám, midőn konyhánk felé haladni kellett.

Haladni kellett konyhánk felé, mert feleségem, aki színésznő, pohár vizet kért, s citromot hozza. (Együtt a kettőt, persze.)

Nem volt pedig erre más oka, mint csupán ez: megkértem, ne szólítson „édes öregemnek”, „vén morgós medvémmnek”.

Van ugyanis ez a rossz szokása: mikor önagysága megszemléli magát a tükörben, s meglátja a kettőnk közötti korbéli különbséget, mindig élcelődni támad kedve. Bizony, nehezen viselem ezt, pedig hát megmondám néki szépen, hogy öreg ember nem vén ember. Bizony-bizony, nem segíti már itt a szív a beszélgetést: hol van a régi rajongás, hol van a felém szárnyaló csáberő deleje?! Megmondom én: odalett.

Pedig mennyit magyaráztam neki: öreg vagyok, már mindent megírtam, amit akartam, nincs bennem több ötlet, amivel kivívhatnám fiatalasszonyi szerelmét és megbecsülését. És ha ez nincs, mi marad akkor? A hangos hortyogás, a minden kínlódás ellenére is érezhető öregemberszag, a petyhüdt csüggedés és a csüggedt petyhüdség. Szívszélpetyhüdség.

De ő csak azt akarja, hogy írjak, hogy minél többet írjak, amíg ki nem esik kezemből a toll, és amíg van bennem valami... míg ki nem szikkadok, mint egy Szaharában felejtett szivacs. Azt akarja, s nyilván, hogy minél több olyan művem legyen, melynek jogdíját ő kaszálja le a halálom után.

Ó, miért kellett nekem fiatal lánnyal kezdeni! Hát ’iszen nyilvánvaló volt, hogy ez lesz belőle! Azzal bosszant, azzal buggerál, hogy öreg vagyok, s aligha-

nem egyébre sem alkalmas, mint jó könyveket írni, s néki a halálom utáni boldogságot biztosítani. Erre van az „édes öregem”, erre van a „vén morgós medve” – sőt, erre van a „a csacsi öreg medvém” is (csak éppen el ne lopja majd tőle valami incifinci angol íróska ott, Londíniumban).

Tudja, hogy ilyenkor – mivel egyébbel nemigen tudom megmutatni, micsoda férfi vagyok! – nyomban írni kezdek, s csak úgy áramolnak ki kezem alól a pergamenek... Persze, egy idő után eszembe jut, hogy ugyan miért teszi ezt velem, s hogy én bizony nem ilyen lovat akartam! (Csak éppen el ne lopja majd tőlem valami incifinci magyar költőcske ott, Partiumban.)

Ilyenkor kérem meg, hogy ne szólítson így, mire ájulást szimulál (nem csoda, hiszen színész a feleségem), és rohanhatok kedvenc italáért, a citromos vízért.

*

Harmadik – utolsó, zárójeles: Éppenséggel erre a mai versengésre is ő zavart el.

„Derék öreg medvém – mondta nekem kedvesen, mert színész az én feleségem, s tudja, hogy kell ezt csinálni, szóval: –, derék öreg medvém, menjél csak el szépen erre a nemes versenyre... De nekem haza ne merj térni, ha legalább a második díjat be nem zsebeled! ... De tudod, mit, te vén bolond? Hozd csak el szépen az első díjat!”

Habsburg Mária